

100
ANYS DE LA
**SOCIETAT DE
NACIONS**
A BARCELONA

Introducció i context: cicle Catalunya i la Societat de Nacions

Del **10 de març al 20 d'abril de 1921**, **Barcelona** va ser la seu de la **Conferència Internacional de Comunicacions i Trànsit**, impulsada per la **Societat de Nacions**. Es tractava de la **primera conferència intergovernamental** organitzada per la recentment creada Societat de Nacions, institució amb poc més d'un any de vida sorgida del tractat de Versalles, que va posar fi a la Primera Guerra mundial.

L'any 1921, doncs, enmig d'un context políticament i socialment convuls, la **plaça de Sant Jaume de Barcelona** va ser un dels **epicentres de la diplomàcia internacional**, testimoni i protagonista alhora dels primers passos d'un **incipient multilateralisme modern**.

D'aquesta conferència en van resultar un **conjunt de tractats internacionals**, coneguts com a **Convencions de Barcelona**, que encara avui tenen, en part, vigència legal. També en va sorgir l'Organització de Comunicacions i Trànsit, que anys després crearia el codi internacional dels senyals de trànsit rodat, entre d'altres.

La majoria de sessions de la Conferència de Barcelona van tenir lloc al Palau de la Generalitat, que havia estat **cedit pel president de la Mancomunitat de Catalunya, Josep Puig i Cadafalch**, el qual es bolcà en el suport a organitzar-la i va oferir tot tipus de facilitats i atencions als delegats a la Conferència i al personal de la Societat de Nacions que es va traslladar a Barcelona durant un mes i mig. Les sessions plenàries es dugueren a terme al Saló de Cent, cedit per l'Ajuntament de Barcelona, que també donà ampli suport a la celebració de la conferència.

El **llegat d'aquesta conferència a casa nostra és múltiple**. Per una banda, l'experiència **fomentà l'interès internacionalista al nostre país**, i la voluntat que Barcelona esdevingués seu d'altres iniciatives d'aquesta naturalesa. Per l'altra, cal destacar l'**important fons sobre la Societat de Nacions que encara avui custodia la Biblioteca de Catalunya**, amb milers de publicacions d'aquesta institució enviats des de Ginebra durant els 25 anys de vida de la institució.

En el marc de la **commemoració institucional del centenari** de la Conferència Internacional de Comunicacions i Trànsit de Barcelona, la primera conferència intergovernamental de la Societat de Nacions, s'ha organitzat un **cicle d'activitats comissariat pel director del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis, Manuel Manonelles**.

El cicle "**Catalunya i la Societat de Nacions**", impulsat pel Departament d'Acció Exterior i Govern Obert i el Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, inclou un **conjunt d'iniciatives**: en els propers mesos, el cicle constarà de **tres exposicions, diverses conferències i el rodatge d'un documental**. El cicle compta amb la col·laboració de la Biblioteca de Catalunya, l'Arxiu Nacional de Catalunya, el Port de Barcelona, el Museu d'Història de Catalunya, l'Ateneu Barcelonès i el DIPLOCAT.

L'objectiu del cicle és **posar en valor la vocació internacionalista a Catalunya fa 100 anys i reivindicar el multilateralisme** i l'interès de la societat catalana per tenir veu en tots els àmbits internacionals.

Exposició: 100 anys de la Societat de Nacions a Barcelona

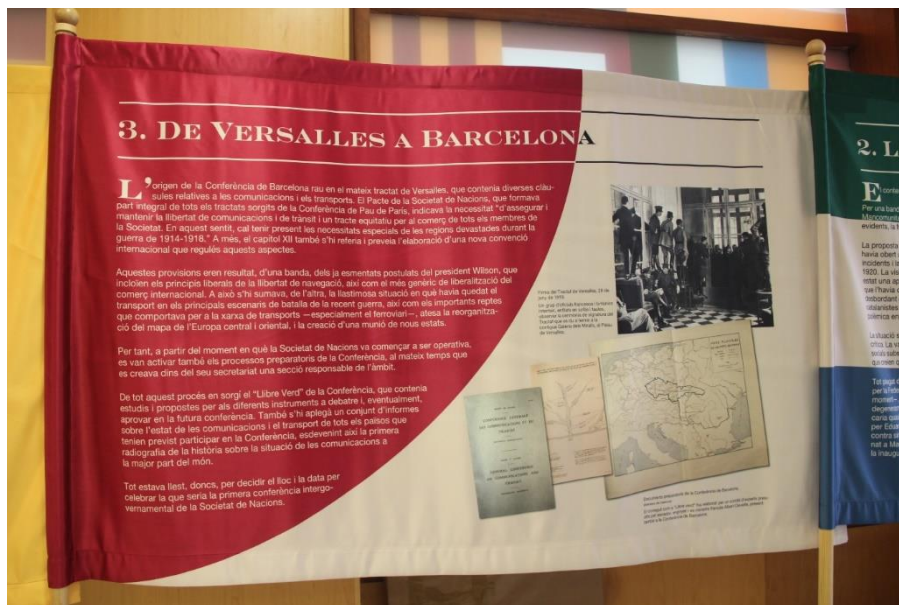
L'exposició "**100 anys de la Societat de Nacions a Barcelona**", que es podrà veure **del 15 de febrer al 14 d'abril a l'Espai Sant Honorat de la plaça Sant Jaume**, fa un recorregut a través de la Conferència Internacional de Comunicacions i Trànsit de 1921, el seu context històric i el seu llegat. La mostra inclou **materials i fotografies històriques, amb documents originals, i també elements de caràcter audiovisual i didàctic**. La inauguració, **dilluns 14 de febrer a les 16.30h de la tarda**, comptarà amb la presència de la consellera d'Acció Exterior i Govern Obert, **Victòria Alsina**, el director del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis i comissari de l'exposició, **Manuel Manonelles**, i diversos representants de les institucions participants al cicle "**Catalunya i la Societat de Nacions**".

Fil argumental

L'exposició comença repassant la **fi de la Primera Guerra Mundial** i la **creació de la Societat de Nacions**, el primer mecanisme de governança global sorgit del tractat de Versalles, precursora de les Nacions Unides. També recull el **context històric de la Catalunya i la Barcelona de 1921**, citant alguns dels elements clau de la situació social del país, com la proposta fallida de l'Estatut d'autonomia de 1919 o el fenomen del *pistolisme*.

A continuació, la mostra explora l'**origen de la Conferència de Barcelona**, que rau en el mateix **tractat de Versalles**, concretament en el Pacte de la Societat de Nacions, que indicava la necessitat "d'assegurar i mantenir la llibertat de comunicacions i de trànsit i un tracte equitatiu per al comerç de tots els membres de la Societat". Així, en el moment en què la Societat de Nacions va començar a ser operativa, es van activar també els processos preparatoris de la Conferència.

Seguidament, l'exposició fa èmfasi en **com es va decidir celebrar la Conferència a la ciutat de Barcelona**, i destaca la **importància del "factor Xammar"** en l'organització. I és que Eugeni Xammar, periodista català, treballava en aquells moments al secretariat de la Societat de Nacions i va ser determinant per tal que Josep Puig i Cadafalch, president de la Mancomunitat, cedís el palau de la Generalitat.

La part central de l'exposició analitza en profunditat els **aspectes més rellevants de la Conferència de Barcelona**: les **circumstàncies** que la van envoltar, les **intenses negociacions entre els quaranta-dos estats que van participar-hi** per consensuar els tractats internacionals que es van signar, el **seguiment que en va fer la premsa**,

la **disposició dels espais de la Conferència a dins del Palau de la Generalitat**, etc. Durant aquelles setmanes, **Barcelona i la plaça Sant Jaume van esdevenir per uns dies l'epicentre de la diplomàcia internacional i el multilateralisme**. L'exposició també recull les polèmiques i les dificultats en les negociacions.

A la part final, es fa èmfasi en el **llegat de la Conferència**, que va deixar un conjunt de **tractats internacionals coneguts com les "Convencions de Barcelona"**, i va provocar un **interès creixent de la societat catalana envers la Societat de Nacions i els afers internacionals**. Un altre resultat d'aquesta conferència va ser l'important **fons documental** de la Societat de Nacions que encara avui custodia la Biblioteca de Catalunya, i que es pot visitar en una exposició a l'espai zero d'aquesta institució fins el 23 de febrer.

Finalment, la mostra de l'espai Sant Honorat incideix en els **perfils dels protagonistes més destacats que van participar a la Conferència de Barcelona**, entre els quals el president, diplomàtic, historiador i acadèmic francès **Gabriel Hanotaux**, exministre d'Afers Exteriors i un dels principals promotors de la política de *rapprochement* franco-russa, o **Jean Monnet**, economista, empresari i diplomàtic i un dels pares fundadors de la Unió Europea. Per la part catalana, es destaquen les biografies de **Josep Puig i Cadafalch**, **Eugeni Xammar** i **Josep Maria de Segarra**.

Tota la informació de l'exposició estarà **disponible en català, castellà, anglès i francès a l'apartat de la commemoració del centenari de la Conferència de Barcelona**, dins del web del Departament d'Acció Exterior i Govern Obert.

Català

Castellà

Anglès

Francès

Crèdits de l'exposició

Organitza:

Generalitat de Catalunya

Departament d'Acció Exterior i Govern Obert

Departament de la Presidència

En col·laboració i amb el suport de:

Museu d'Història de Catalunya

Biblioteca Nacional de Catalunya

Arxiu Nacional de Catalunya

League of Nations Archives – United Nations Office in Geneva

Musée Joffre – Maison natale du Maréchal Joffre à Rivesaltes

Arxiu Fotogràfic de Barcelona

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

Arxiu Contemporani de Barcelona

El Port de Barcelona

Comissariat i coordinació:

Manuel Manonelles i Tarragó, director del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis

Disseny exposició i gràfica:

Jesús Galdón, L'estudi de la Mirada, S.L.

Muntatge i retolació:

Signart

Dissenysvergara

Suport audiovisual:

Jordi Roigé, Andrea Bossoms

Consell Assessor:

Albert Balcells, Institut d'Estudis Catalans

Josep Pich, Universitat Pompeu Fabra

Alfonso González Bondia, Universitat Rovira i Virgili

Onno Serro, Blanquerna-Universitat Ramon Llull

Agraïments:

Ricard Mas, Josep Maria Roig, Antoni Gelonch, Àngels Mataró, Josep Bracons, Albert Estrada-Rius.

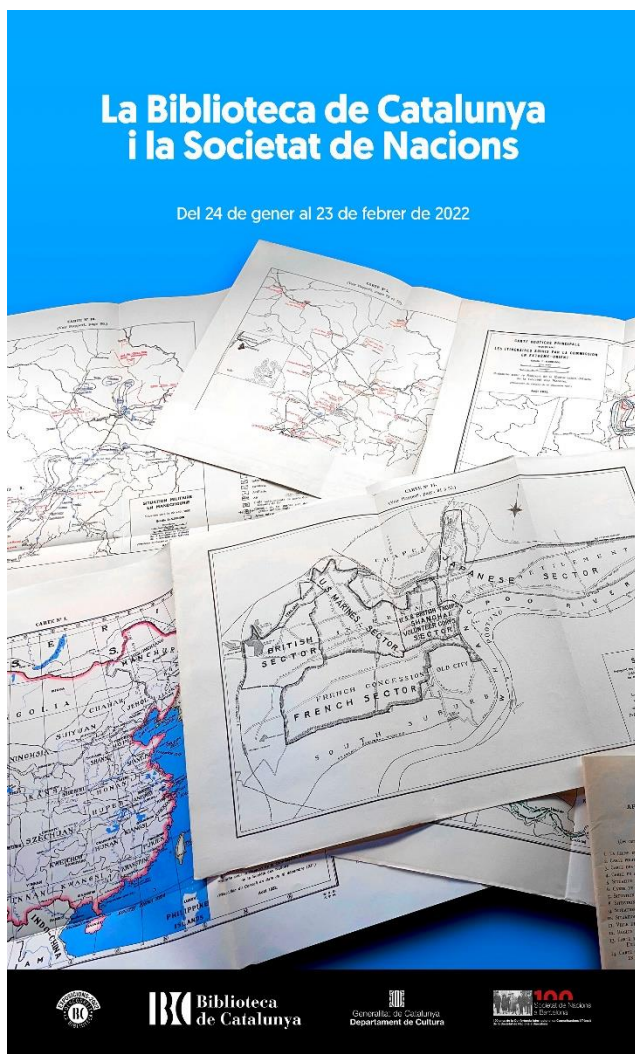
Programa d'actes del cicle “Catalunya i la Societat de Nacions”

Exposició | La Biblioteca de Catalunya i la Societat de Nacions

L'espai zero de la Biblioteca de Catalunya acull una mostra on s'hi poden veure **diverses publicacions del Fons de la Societat de Nacions custodiat per la Biblioteca de Catalunya**. Arran de la Conferència de Barcelona, aquesta institució va passar a ser dipositària de les publicacions de la Societat de Nacions, creant-se així un fons de diversos milers de publicacions **d'alt valor històric i patrimonial**. L'exposició es podrà visitar **fins el 23 de febrer de 2022**.

- **Lloc:** Biblioteca de Catalunya (espai zero)
- **Dates:** del 24 de gener al 23 de febrer de 2022

Exposició | 100 anys de la Societat de Nacions a Barcelona

L'espai **Sant Honorat** de la plaça Sant Jaume acull durant dos mesos, del 15 de febrer al 14 d'abril, una exposició que **aprofundeix en la Conferència Internacional de Comunicacions i Trànsit de 1921, el seu context històric i la projecció de futur**. La seu principal d'aquesta Conferència fou el Palau de la Generalitat, cedit per la Mancomunitat, junt amb el Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona. Es tracta d'una exposició amb materials i fotografies històriques, així com elements de caràcter audiovisual i didàctic.

- **Lloc:** Plaça Sant Jaume; espai Sant Honorat (cantonada entre el Carrer del Call i el Carrer de Sant Honorat)
- **Dates:** del 15 de febrer al 14 d'abril de 2022

EXPOSICIÓ
100
ANYS DE LA
SOCIETAT DE
NACIONS
A BARCELONA

15/02/22 - 14/04/22

ENTRADA GRATUÏTA / ENTRADA GRATUITA
FREE ENTRY / ENTRÉE GRATUITE

Espai Sant Honorat (Plaça Sant Jaume, cantonada
entre el carrer del Call i el carrer Sant Honorat)

HORARIS
Horario · Hours · Horaires
11:00-19:00H
Dill.-Dg. / Lun.-Dom. / Mon.-Sun. / Lun.-Dim.

 **Generalitat
de Catalunya** **100**
Societat de Nacions
a Barcelona
100 anys de la Conferència Internacional de Comunicacions i Trànsit
del 1921 a Barcelona

Cicle de conferències | Catalunya i la Societat de Nacions

El **dimecres 9 de març** s'inaugurarà a l'**Ateneu Barcelonès** un cicle de conferències on **diversos ponents** reflexionaran sobre la **rica i complexa relació** establerta entre **Catalunya i la Societat de Nacions**. Les conferències s'allargaran durant els mesos de març i abril de 2022.

- **Lloc:** Ateneu Barcelonès
- **Dates:** març i abril de 2022. Sessió inaugural: 9 de març de 2022

Exposició | Josep Puig i Cadafalch: els orígens d'una diplomàcia de la Catalunya autònoma

A partir del mes de **setembre**, a l'**Arxiu Nacional de Catalunya** s'hi podrà veure una mostra que presentarà el **desenvolupament d'una estratègia política d'acció exterior per part del segon president de la Mancomunitat de Catalunya, Josep Puig i Cadafalch**. Va ser ell qui, l'any 1921, va cedir el Palau de la Generalitat per acollir la Conferència de la Societat de Nacions a Barcelona. L'exposició inclourà una reflexió sobre diversos personatges històrics, entre els quals Josep Puig i Cadafalch, Eugeni Xammar, Lluís Nicolau d'Olwer, Francesc Maspons i Anglasesell o Josep Maria Batista i Roca.

- **Lloc:** Arxiu Nacional de Catalunya
- **Dates:** setembre de 2022

Documental | La Conferència de la Societat de Nacions a Barcelona

Paral·lelament, també es rodarà un **documental**, amb la **col·laboració del Port de Barcelona**, que **aprofundirà en la importància de la Conferència de Barcelona i dels Tractats que en van sorgir**. El documental, que es presentarà en els propers mesos, **tindrà diverses localitzacions tant a Barcelona com a Ginebra**. S'hi destacaran els fets més rellevants de la que fou la primera conferència intergovernamental de la Societat de Nacions, tot emmarcant-la en el context internacional i català del moment.